✧ **Angela Bidu Vrănceanu,** *Câmpuri lexicale din limba română. Probleme teoretice şi aplicaţii practice,* Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2008, 324p.

Lucrarea doamnei profesor Angela Bidu Vrănceanu intitulată *Câmpuri lexicale din limba română. Probleme teoretice şi aplicaţii practice* şi apărută la Editura Universităţii Bucureşti în 2008, îşi propune, prin analiza practică a unor fragmente din lexicul limbii române (numite *câmpuri lexicale*) să demonstreze, pe de o parte, actualitatea unor principii teoretice şi metodologice, iar pe de altă parte, să trateze diferite direcţii de aplicare a rezultatelor obţinute.

După cum ne indică şi titlul cărţii, autoarea aprofundează prin exerciţiu informaţia teoretică îmbinând teoreticul cu practicul. Aspectele care compun partea teoretică a lucrării abordează de la nivelul ultimelor informaţii bibliografice concepte şi principii fundamentale ale semanticii lexicale. Din bogata bibliografie consultată de autoare spicuim câteva titluri:
a. *lucrări*: Christian Touratier, *La semantique* (2004), Aïno Niklas-Salminem, *La lexicologie* (2003), Marie Françoise Mortureux, *La lexicologie entre langue et discours* (1997), Camelia Stan, *Gramatica numelor de acţiune din limba română actuală* (2003), Moeschler, J. şi A. Auchlin, *Introduction à la linguistique contemporaine* (2000).
b. *articole*: Mihaela Mancaş, „Lexicul afectivităţii în limbajul poeziei neo şi postmoderne" (2007), Soica G., „Vocabularul afectivităţii. Reconsiderare din perspectiva unor cuvinte din limba română veche" (2006).

Strucural, lucrarea este alcătuită din patru părţi organizate astfel:

Partea I, intitulată *Principii de analiză semantică*, introduce şi defineşte, încă de la început, obiectul investigaţiei, anume conceptul de *câmp*:

> *„Lexicul sau vocabularul românei contemporane se remarcă prin cantitatea mare a unităţilor care îl alcătuiesc, ceea ce obligă la segmentări ale obiectului de cercetare. Necesitatea segmentării ansambluilui lexical conduce la preferinţa pentru conceptul de câmp ca fragment acceptabil din punct de vedere cantitativ. Segmentarea lexicului şi repartizarea lui în câmpuri trebuie făcută după anumite principii, prin respectarea unor proprietăţi comune de către unităţile lexicale grupate împreună într-un câmp."*(p.15)

Se afirmă de la bun început preferinţa (în cadrul lucrării de faţă) pentru denumirea de *câmp lexical*, considerată echivalentă cu cea de *câmp semantic* sau *lexico-semantic*. În viziunea autoarei, *câmpul lexical* este

> *„înţeles ca subansamblu subordonat ansamblului lexical al limbii române, interpretat ca o paradigmă sau o sumă de paradigme lexico-semantice."* (p.17,18).

Alte aspecte abordate vizează familiarizarea cititorului cu o serie de concepte precum cele de *lexem*, *sem*, *semem* şi *arhisemem*. De asemenea, se discută despre metoda analizei semice sau componenţiale ca metodă de descriere a sensului lexical. Un alt aspect vizează interedependenţa dintre semantică şi lexicografie precum şi rolul contextului în dezambiguizarea semantică.

Partea a II-a priveşte câmpurile lexicale din perspectivă teoretică vizând:
a. conceptul de *câmp lexical*
b.tipologia câmpurilor: câmpuri morfosemantice (derivative), câmpuri asociative (analogice), câmpuri de desemnare (Mortureux), câmpuri actanţiale (J. Picoche)
c. istoricul conceptului de *câmp*
d. relaţia de hiponmie în cadrul câmpurilor lexicale
e. relaţia lingvistic şi extralingvistic în câmpurile lexicale

Partea a III-a dezbate problema câmpurilor lexicale din română nu înainte de a le clasifica în :
a. *câmpuri lexicale concrete* unde se includ nume de rudenie, denumirile animalelor domestice, denumirile animalelor sălbatice, denumirile locuinţei, denumirirle instituţiei, termeni cromatici, denumirile fenomenelor sonore;

BDD-R166 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:04 UTC)

b. *câmpuri abstracte* care cuprind nume de afecte.

Ultimul capitol priveşte o valorificare mai eficientă a definiţiilor lexicografice după modele de interpretare a sensului. O altă direcţie (care anticipează semantica contrastivă) priveşte comparaţia aceluiaşi câmp cu cel corespunzător din alte limbi. Astfel, se analizează câmpul numelor de rudenie în diverse limbi şi câmpul numelor de culori în română, franceză şi engleză. În acelaşi ultim capitol, autoarea se ocupă de analiza manualelor şcolare asupra cărora operează o serie de corecturi importante şi oferă sugestii pertinente pentru învăţarea lexicală.

Lucrarea doamnei profesor Angela Bidu Vrănceanu se constituie într-o lectură complexă, o carte care se citeşte cu creionul în mână şi care se adresează unui public larg alcătuit în mare parte din filologi (incluzând aici studenţi, masteranzi, doctoranzi, profesori din învăţământul preuniversitar şi universitar) şi tuturor acelora care ar trebui să scrie şi să vorbească corect româneşte.

Cenac Oana Magdalena, Universitatea „Dunărea de Jos", Galaţi

* * *

✧ **DICTIONARIUM VALACHICO-LATINUM. Primul dicţionar al limbii române**. Studiu introductiv, ediţie, indici şi glosar de Gh. Chivu, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2008. 391 p.

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti" din Bucureşti a editat, în cadrul unui proiect de publicare a monumentelor scrisului vechi românesc, un volum consacrat primului dicţionar original cu baza română, intitulat *Dictionarium valachico-latinum*, care se alătură ediţiei primei gramatici a limbii române, scrisă în latină, *Institutiones linguae valachichae*, tipărită prin grija aceleiaşi instituţii la Editura Academiei Române.

Numit de-a lungul timpului, de la descoperirea lui de către B.P.Hasdeu, în 1871, în biblioteca de la Pesta, *Anonymus Lugoshiensis*, apoi *Anonymus Caransebesiensis*, şi mai aproape de zilele noastre, *Anonymus Banatensis*, manuscrisul dicţionarului a fost în atenţia unor importanţi filologi din sec. al XX-lea, Grigore Creţu, Nicolae Drăganu, Francisc Király, preocupaţi de paternitatea scrierii, datarea şi localizarea manuscrisului.

Actuala ediţie ştiinţifică a manuscrisului aflat la Biblioteca Universităţii „Eötvös Loránd" din Budapesta, a fost realizată, după o muncă de cercetare de aproape două decenii, de profesorul Gh. Chivu de la Universitatea din Bucureşti. Prezenţa unor nume de primă mărime în filologia şi lingvistica din România, Lucia Wald, Cristina Halichias şi Alexandru Mareş, în calitate de referenţi oficiali, garantează calitatea deosebită a ediţiei.

Studiul filologic şi studiul lingvistic asigură cititorului informaţia detaliată asupra existenţei manuscrisului şi a importanţei lui pentru istoria culturii scrise româneşti. În urma analizei bibliografice a textului şi prin apelul la critica internă, cercetătorul stabileşte punctul său de vedere asupra localizării – zona Caransebeşului; asupra datării – alcătuit în jurul anului 1650, contemporan cu prima versiune românească a *Lexiconului* lui Pamvo Berânda, transcris de Mardarie Cozianul (1649), fapt ce probează circulaţia modelelor culturale în spaţiul românesc în cursul secolului al XVII-lea şi existenţa, în Banat, a unei influenţe certe a culturii latine; asupra paternităţii dicţionarului – un intelectual anonim din secolul al XVII-lea, care, *„alături de alţi învăţaţi, traducători, prelucrători sau simpli copişti [....] a utilizat scrisul cu litere latine în manieră ortografică maghiară"(p.29)*. Modelul principal al primului dicţionar românesc original trebuie să fi fost opera lui Albert Szenczi Molnar, *Lexicon latino-greco-hungaricum.*

BDD-R166 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:04 UTC)